

Çocuklar için Kalp Sa?l??? Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuklar için Kalp Sa?l??? Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18889>

Özet

Çocuklar için Kalp Sağlığı Tutum Ölçeği (ÇKSTÖ), çocukların kalp sağlığını korumaya yönelik davranış ve tutumlarının değerlendirilmesini amaçlayan geliştirilmiş 28 maddelik, altı faktörlü bir ölçektir. Ölçek, özellikle koruyucu sağlık davranışları bakımında, beslenme alışkanlıkları, fiziksel aktivite, sedanter yaşam tarzı, sigara maruziyeti, stres yönetimi ve kendini sevme gibi temel alanlara ilişkin çocukların eylemlerini saptamaya hedefler. Geliştirme çalışması, 2017 yılında Şişli Etfak Hastanesi tarafından yürütülen bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek, erken yaşlarda kalp sağlığı bilincinin ve olumlu tutumlarının belirlenmesi ve desteklenmesi açısından önemli bir araçtır.

ÇKSTÖ, psikometrik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile yapılmış geçerliliğini kanıtlamıştır. Güvenirlilik analizleri sonucunda, ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısı oldukça yüksek (.83) bulunmuştur. Ölçek, 4'lü Likert tipi derecelendirme kullanmakta olup, uygulaması kolay ve yorumlanması standarttır. Ölçek bir yapıya sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Kalp Sağlığı, Çocuk, Tutum Ölçeği, Sağlık Eğitimi, Beslenme, Egzersiz, Sedanter Yaşam, Psikometri, Koruyucu Sağlık.

Yazarlar

Şişli Etfak

Amaç

Çocuklar için Kalp Sağlığı Tutum Ölçeği'nin temel amacı, okul çağındaki çocukların kardiyovasküler sağlık ile ilgili risk faktörlerine yönelik mevcut tutumlarının ve eylemlerini nicel olarak ölçmektir. Bu tutumlar, kalp hastalıklarının önlenmesinde kritik rol oynayan yaşam tarzı seçimlerini (diyet, aktivite düzeyi, zararlı maddelerden kaçınma) yansıtmaktadır.

Ölçek, sağlık profesyonellerine, eğitimciler ve araştırmacılara, çocukların kalp sağlığı risklerine dair farkındalık düzeylerini belirleme ve bu bulgular ışığında hedef odaklı müdahale programları geliştirme imkanı sunmaktadır. Ölçeğin alt boyutları, tutumların hangi spesifik yaşam tarzı alanlarında güçlü veya zayıf olduğunu detaylı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yapı/Kavram

Ölçek, kalp sağlığına yönelik tutumu çok boyutlu bir yapı olarak ele alır. Bu yapı, sadece bilişsel bilgiyi değil, aynı zamanda duygusal tepkileri ve davranışsal niyetleri de içeren altı temel faktör

etrafında şekillenmiştir. Bu alt faktör, çocukluk çağında kalp hastalığı riskini artıran veya azaltan en yaygın ve önemli yaşam tarzı bileşenlerini temsil etmektedir.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, çocukların kendi sağlıklarına karşı gösterdikleri genel sorumluluk ve öz-bakım eğilimi ile yakından ilişkilidir. Bu bağlamda, "Kendini Sevme" ve "Stres" gibi psikososyal faktörlerin dahil edilmesi, ölçeğin sadece fiziksel davranışlar değil, aynı zamanda psikososyal iyi olmanın kalp sağlığı üzerindeki etkisini de değerlendirmesini sağlamaktadır.

Geçerlik

Çocuklar için Kalp Sağlığı Tutum Ölçeği'nin yapı geçerliliği, geliştirme çalışması kapsamında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılarak incelenmiştir. AFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak öngörülen yapıya uygun olarak altı farklı faktörden oluştuğunu ve toplam 28 madde içerdiğini göstermiştir.

Faktör yapısının elde edilmesi, maddelerin ilgili faktörlere yüksek yükler vermesi ve faktörler arasında beklenen ayrımanın sağlanmasıyla, ölçme aracının gerçekten kalp sağlığı tutumunun farklı boyutlarını ölçtüğünü kanıtlamaktadır. Bu yapısal doğrulama, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı kavramı doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü destekler niteliktedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alfa değeri hesaplanarak değerlendirilmiştir. Çocuklar için Kalp Sağlığı Tutum Ölçeği'nin genel Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı **.83** olarak bulunmuştur, bu değer ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Alt boyutların iç tutarlılık katsayıları da kabul edilebilir aralıklarda yer almaktadır:

Beslenme Alt Boyutu: **.76**

Egzersiz Alt Boyutu: **.79**

Sedanter Yaşam Alt Boyutu: **.72**

Sigara Alt Boyutu: **.75**

Kendini Sevme Alt Boyutu: **.70**

Stres Alt Boyutu: **.74**

Tüm alt boyutların iç tutarlılık katsayıları .70 ve üzerinde olması, her bir faktörün kendi içinde homojen ve güvenilir bir şekilde ilgili tutum bileşenini ölçtüğünü teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda Çocuklar için Kalp Sağlığı Tutum Ölçeği, toplam 28

maddeden oluşan ve altı ana faktöre ayrılan bir yapı sergilemektedir. Bu faktörler, kalp sağlığına etki eden temel yaşam tarzı bileşenlerini temsil etmektedir:

Beslenme (7 madde): Sağlıklı gıda seçimleri ve sağlıklı yiyeceklerden kaçınma tutumunu ölçer.

Egzersiz (5 madde): Fiziksel aktiviteye yönelik olumlu tutumu ve boş zamanları aktif geçirme isteğini ölçer.

Sedanter Yaşam (4 madde): Hareketsiz yaşam tarzına yönelik eğilimi veya bu eğilimden kaçınma tutumunu ölçer.

Sigara (4 madde): Pasif veya aktif sigara dumanına maruz kalmaya karşı olumsuz tutumu ölçer.

Kendini Sevme (4 madde): Öz-saygı ve öz-değer algısının kalp sağlığı üzerindeki dolaylı etkilerini değerlendirir.

Stres (4 madde): Akademik veya sosyal stresle başa çıkma ve endişe düzeylerine yönelik tutumu ölçer.

Bu altı faktörlü yapı, çocukların kalp sağlığı risklerini bütüncül bir yaklaşımla ele alarak, sadece biyolojik değil, aynı zamanda çevresel ve psikolojik etmenleri de kapsamaktadır.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme (Tutum Ölçeği)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Kitle: Okul Çağı Çocukları

Yaş Grubu: Belirtilmemiş (Genellikle ilköğretim 3. sınıf ve üzeri, tutum ölçekleri için ortaokul dönemi hedeflenir)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çocuklar üzerinde geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert ölçeği kullanılmıştır (1= hiçbir zaman - 4= her zaman). Puanlama yöntemi, faktörlere göre ayrı ayrı veya toplam puan olarak değerlendirilebilir, ancak bu tezde detaylı puanlama yönergeleri için tezin kendisine başvurulması gerekmektedir. Yüksek puanlar, ilgili faktöre yönelik daha olumlu tutumu (Sedanter Yaşam hariç, muhtemelen ters madde içerir) işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Sağlığı, Kardiyovasküler Risk, Yaşam Tarzı, Psikometrik Özellikler, Çeşitli Faktör

Yapısı, Sağlık Tutumu.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: isacelik9125@gmail.com

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, 2017 yılında Saçelik tarafından yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin ticari olmayan akademik veya klinik amaçlarla kullanımı için yazar Saçelik ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilir. Ölçeğin kullanıma ilişkin herhangi bir ücret bilgisi mevcut değildir, ancak kullanıma başlamadan önce yazılı izin alınması akademik etik gereğidir.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir: cocuklar-icin-kalp-sagligi-tutum-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Çelik, S. (2017). *Çocuklar için Kalp Sağlığı Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çocuklar için Kalp Sağlığı Tutum Ölçeği Maddeleri

Ölçekte 28 madde ve altı faktörden oluşmaktadır.

Beslenme (7 madde): Dışarıda yemek yiyeceksem hamburger ve pizza yemeyi tercih ederim.

Egzersiz (5 madde): Boş zamanlarımda spor yaparak geçirmeyi tercih ederim.

Sedanter yaşam (4 madde): Günümün çoğunu oturarak geçirmeyi tercih ederim.

Sigara (4 madde): Sigara içilen ortamlarda rahatsız olurum.

Kendini sevme (4 madde): Arkadaşlarımla arkadaşlıkta sevilen biriyim.

Stres (4 madde): Derslerim konusunda endişelenirim.